

Dr. Leo Heyrovský:

**DVĚ NOVÉ FORMY TESAŘÍKŮ.
ZWEI NEUE BOCKKÄFER-FORMEN.
(COL., CERAMB.)**

Prionus coriarius L. morpha Štěrba n.

Štít naší piluny *Prionus coriarius* L. je, nehledíme-li k horizontálně položenému zlatožlutému lemu chloupků na zadním i předním okraji, pravidelně na celé ploše holý. Pouze velmi zřídka nacházíme několik delších světlých chloupků uprostřed zadního okraje. Ve sbírce pana Inž. Dr. Štěrby se nachází jeden kus ♂ tohoto druhu z Iranu, který má celý povrch štítu hustě, dosti dlouze a odstále běložlutě chloupkovaný. Také žluté chloupkování předostředí i zadoprsí je mnohem hustší a delší než normálně. Zmíněný kus, který je krom toho světleji hnědý a užší než obvykle, popisují zatím jako *morpha Štěrba n.* Speciální práce o tesařících Ganglbauera, Lameerea, Plavilstshikova a Semenova Tian-Shanského žádný podobný zjev u tohoto druhu neuvádějí.

Popsaný kus ulovil v Iranu, Kopet-Dagh, Siaret ve výši 1160 m v červnu r. 1899 Hauser. Popisují k počtě našeho milého místopředsedy pana Dr. h. c. Ing. Františka Štěrby, který mne na tento kus upozornil a laskavě mi jej k popisu svěřil. Typ v jeho sbírce.

K variabilitě Aromia moschata L.

Naš tesařík pižmový je ve zbarvení těla velmi proměnlivý. Variuje od barvy kovově zelené, měděně červené, purpurově červené, tmavomodré, černomodré, modrofialové až k černohnědé nebo úplně černé. V tom směru byla již popsána celá řada barevných odchylek. U tohoto druhu však se jeví též určitý sklon k rufinismu, který záleží u ras *A. moschata ambrosiaca* Stev. a *moschata orientalis* Plav. ve štítu více méně červeně zbarveném. V extrémních případech jde pak o ještě další odlišnější zjev barvitosti a to kombinaci barev černé se žlutohnědou nebo černohnědou. Před léty popsal E. Reitter *A. moschata a. picipes* z Paskova na Moravě, která má tělo i krovky černé s výjimkou černohnědých tykadel a červenohnědých noh. Tedy zjev velmi zajímavý. Po léta se zdálo, že tato odrůda byla snad popsána podle nějakého monstrosně zbarveného kusu. Později však byla chytána ve více kusech panem Ing. Tippmannem na planině Fruška Gora v Jugoslávii. Je tedy vidno, že za určitých podmínek tato zajímavá forma se vyskytuje i v různých krajích.

Při prohlídce sbírky pana K. Ješátka jsem byl velmi překvapen dalším, velmi odlišně zbarveným kusem našeho tesaříka pižmového. Zde jde červenohnědé zbarvení ještě mnohem dále, než u *a. picipes* Rtr. Zmíněný kus má celé nohy a tykadla červenohnědá,

Časopis Č. Spol. Ent. XXXVIII.-1941 (15. V. 1941).

štít s výjimkou černozeleňého předního i zadního okraje rovněž červenohnědý, krovky jsou černozeleňé, slabě lesklé, po stranách černé. Spodek těla je celý červenohnědý, zadní okraje břišních článků tmavěji hnědé. Kusadla černá, štítek tmavěji červenohnědý. Tuto novou zajímavou odrůdu nazývám *a. semitestacea n.* Jde o úplně zralý, plně vybarvený kus.

Zmíněný kus ulovil v červenci 1938 v Sušici v Čechách na vrbových kmenech, dovezených ze Slovenska k výrobě zápalek, pan Karel Kopelent. Typ je nyní ve sbírce pana Karla Ješátka, který mi jej laskavě zapůjčil k popisu.

Pro zajímavost uvádím, že též sběratel ulovil za stejných podmínek též jeden úplně černý kus, *A. moschata a. nigra* Schilsky, který je rovněž velmi vzácný. Mám ve své sbírce pouze jediný kus z Čech od Radotína, kde jej před léty chytil zesnulý Karel Klenka. Hojněji chytal tuto černou odrůdu Dr. Jureček v Barnaulu a Irkutsku v Sibiři.

Prionus coriarius L. morpha Štěrba n.

Der Halsschild unseres Sägebockes ist am Vorder- und Hinterrande mit dichten, horizontal gelegenen, goldgelben Haaren gesäumt, an der Oberfläche ist er aber ganz kahl. Nur in sehr seltenen Fällen sind einige längere lichte Haare in der Mitte des Hinterrandes vorhanden. In der Sammlung des Herrn Dr. Štěrba in Prag befindet sich ein männliches Exemplar dieser Art aus Iran, bei dem die ganze Oberfläche des Halsschildes dicht, ziemlich lang, abstehend weisslichgelb behaart ist. Auch die gelbe Behaarung des Pro- Meso- und Metasternums ist viel dichter und länger behaart als gewöhnlich. Das erwähnte Stück, das auch heller braun gefärbt und schmaler als die Stammform ist, beschreibe ich vorläufig als *morpha Štěrba n.* Die speziellen Arbeiten über Prioniden von Ganglbauer, Lameere, Plavilstshikov und Semenov Tian-Shanskij erwähnen keine solche Erscheinung bei dieser Art.

Ein Stück ♂ hat in Iran, Kopet-Dagh, Siaret, in der Höhe von 1160 m in Juni 1899 Hauser erbeutet. Zu Ehren des Herrn Dr. h. c. Ing. Franz Štěrba in Prag, der mir diese Form zur Beschreibung gütigst überlassen hat, benannt. Die Type in der Sammlung des Genannten.

Zur Farbenvariabilität der Aromia moschata L.

Die Färbung des Moschusbockes ist, wie bekannt, sehr veränderlich. Sie geht von der einfarbig metallgrünen, kupfer- oder purpurroten, dunkel- und schwarzblauen, blauvioletten bis zur schwarzbraunen und ganz schwarzen Farbe über. Diesbezüglich wurde schon eine ganze Reihe von Farbenaberrationen beschrieben. Diese Art neigt aber in gewisser Hinsicht auch zum Rufinismus, indem bei den *ssp. ambrosiaca* Stev. und *ssp. orientalis* Plav. der

Halsschild mehr oder weniger rot gefärbt ist. In extremen Fällen kommt bei dieser Art noch eine Kombination von schwarzer und brauner Färbung vor. Edmund Reitter beschrieb vor Jahren aus Paskau *a. picipes*, bei der der ganze Körper sowie Flügeldecken schwarz, dagegen die Fühler schwarzbraun, die Füße rotbraun sind. Das es sich hier um keine monströse Erscheinung handelt, wurde durch den späteren Fund dieser Aberration durch Herrn Ing. Tippmann in der Fruška Gora in Jugoslawien nachgewiesen. Dadurch wurde festgestellt, dass diese Form unter gewissen gleichen Bedingungen auch in verschiedenen Gegenden vorkommen kann.

Bei der Besichtigung der Sammlung des Herrn Karl Ješátka habe ich eine weitere, hochinteressante Form vorgefunden. Bei dieser Form geht die rotbraune Färbung noch weiter als bei der *a. picipes* Rtr. Das erwähnte Stück hat ganz rotbraune Füße und Fühler, der Halsschild ist mit Ausnahme des schwarzgrünen Vorder- und Hinterrandes ebenfalls rotbraun, die Flügeldecken schwarzgrün, an den Seiten schwarz, schwach glänzend. Die ganze Unterseite ist rotbraun, die Hinterränder der Bauchsegmente etwas dunkler braun. Die Mundteile sind schwarz, das Schildchen dunkelrotbraun. Dieses Stück, das ich *a. semitestacea n.* nenne, ist ein vollkommen reifes Exemplar.

Das einzige Stück hat im Juli 1938 in Schüttenhofen in Böhmen an gefällten Weidenstämmen, die von der Slowakei stammen, Herr Karl Kopelent gefangen. Es befindet sich jetzt in der Sammlung des Herrn Karl Ješátka in Prag.

Derselbe Sammler fand unter gleichen Umständen ebenda auch ein Stück der seltenen *a. nigra* Schilsky. Diese Abart besitze ich aus Böhmen auch aus der Umgebung von Prag aus Radotin. Herr Dr. Jureček fand sie öfters in Barnaul und Irkutsk in Sibirien.

Doc. Dr. J. Obenberger:

MASTOGENIUS TESTACEIPES N. SP.

Long.: 2.2, lat.: 1.1 mm. Hab.: Madagascar.

Corporis forma brevis, robusta. Aspectu glabro. Colore corporis supra laete cyaneo, metallico, superficie tota subtiliter, dense punctata. Corpore subtus nigro nitido. Pubescentia corporis supra nulla vel inconspicua, thorace valde inconspicue breviter griseopiloso. Capite satis magno, parte epistomali producta. Fronte satis plana, dense punctulata, sparse, inconspicue griseopilosa, parte interoculari frontis latitudine distincte longiori, lateribus rectis, versus verticem leviter attenuatis, vertice ipso lato. Antennis ab articulo 4° serratis, articulo tertio angustulo, subparallelo, illo secundo paullo brevior. Antennis nigris. Thorace longitudine circiter 1 2/3 latiori, summum

Časopis Č. Spol. Ent. XXXVIII.-1941 (15. V. 1941).